

مهندسی فرهنگ مد و لباس به سبک ایرانی و اسلامی

تنوع و کمال طلبی انسان در سنین مختلف وجود دارد و به همین خاطر افراد به سمت «مد»، سوق پیدا می کنند و حتی برخی براین باورند که دنیا در سیطره مد، قرار دارد. بنابراین آنچه در این وادی مهم است گم نکردن هویت است.

گروه فرهنگی: «مد» و «مدگرایی» صرفاً در پوشش افراد خودنمایی نمی کند بلکه تمامی شئون زندگی را در بر می گرفته و در دکوراسیون، وسایل منزل، آرایش صورت و مو، طرز حرف زدن و حرکات، نوع تفریح و ورزش کردن، جراحی های زیبایی، ماشین های مدل بالا، خانه های ویلایی در بالاترین نقطه شهر و نظایر آن جلوه گری می کند. اما آنچه بیش از دیگر مظاهر «مد» به چشم می آید مد و لباس است اصولاً این پدیده در همه سنین وجود دارد اما در بین جوانان و نوع «زن» به دلیل علاقه ی وافر ایشان به نمایش و خودآرایی - بیشتر دیده می شود جوان چون به مرحله جدیدی از زندگی وارد می شود به دنبال اثبات شخصیت است و همین خصیصه مهمترین علت گرایش وی به مد گرایی محسوب می شود البته دلایل متعددی دیگری در این مسأله دخیل هستند.

میل به نوگرایی و تنوع طلبی استقلال طلبی به روز بودن و کم نیاموردن در برابر همسالان (همانند سازی) میل به هویت های جدید رقابت و چشم و هم چشمی؛ زیبا و متفاوت بودن و غیره، بهر حال وجود این ظرفیت و تمایلات در میان جوانان، فرصتی طلایی برای دست اندرکاران صنعت نساجی و پوشاک کشور است تا به ارائه الگوهای پوشش زیبا براساس فرهنگ اصیل ایرانی و اسلامی پردازند اشاعه فرهنگ مدرنیته و نفوذ آن در اعماق نهادهای جامعه موجب گردیده فرهنگ سنتی و فرهنگ متجدد مقابل هم قرار گیرند. این تقابل به تضاد میان اجتماع و خانواده دامن زده است بطوری که با گسترش پر شتاب شبکه های ارتباطی و تمایل فزاینده بشر برای دستیابی به زندگی همسو با این حرکت و توسعه؛ در اپیدمی مد و رفع موانع پیش پای آن، سهم عمده ای داشته است از دیدگاه بسیاری از صاحب نظران اجتماعی، مد نه خوب است نه بد، چرا که اگر با شاخصه های ارزشی جامعه همخوانی داشته باشد بد نیست اما چنانچه از چارچوب معیارها و ضوابط جامعه خارج شده و از رسانه های بیگانه و معاند الگو بگیرد به هیچ وجه مناسب نبوده و چه بسا تبعات بسیار منفی به دنبال داشته باشد.

ظرفیت فرهنگ ایرانی در مد و لباس

ایرانیان فرهنگ چند هزار ساله دارند. بسیاری از مدهایی که غربی ها توسط آن بازار خود و دیگر کشورها را احاطه کرده اند از پوشش مردمان و اقوام اصیل ایرانی الهام گرفته اند این در شرایطی است که تولید کنندگان و دست اندرکاران مد و لباس کشور ما هنوز نتوانسته اند از پوشش های زیبای مناطق مختلف کشور و تلفیق این پوشش ها و الگو برداری از آنها به تولید لباس و ارائه مد بهره برداری نمایند. بنابراین نباید به جوان خرده گرفت که چرا به فرهنگ مردمان دیگر کشورها روی آورده است! غریبهها از این خلاء و فرصت ها نهایت بهره برداری را می برند و با نفوذ در میان جوانان ما، فرهنگ خود را ترویج می

کنند. غرب افراد با پوشش غربی، به دیگر کشورها صادر نمی کند بلکه با برنامه ریزی و شناخت زمان و مکان با به کارگیری فرصت فناوری اطلاعات، هنر فیلم سازی و تبلیغات خیره کننده ماهواره ای و رسانه ای به راحتی اهداف خود در این حوزه را دنبال می کنند ولی ما آگاهانه و نا آگاهانه حتی در فیلم ها و تبلیغات خود نیز به بازار فرهنگ غربی رونق بیشتری داده و هم رنگ آنها می شویم! باید پذیرفت که ما در ترویج فرهنگ ایرانی و بومی دچار ضعف شدید هستیم و بهترین راهکار در این خصوص این است که، از ابتدای دوره کودکی فرزندانمان را در خانه و مدرسه با فرهنگ کشور آشنا کنیم و موضوع فرهنگ و پوششی ایرانی - اسلامی را در برنامه و کتب درسی بگنجانیم.

مد، هجمه فرهنگی است ... یا ؟

مد و مدگرایی نه تنها در قالب لباس و پوشش بلکه در دیگر زمینه های زندگی خودنمایی می کند. برخی صاحب نظران بر این باور بوده اند که مد، یک نوع هجوم و شیخون فرهنگی به شمار می رود، بر این اساس لازم است با آن مقابله کرد. اگر چه سالهای سال از این روزنه به پدیده «مد» ، نگاه شده اما شاید بتوان گفت برخی از رفتارها و پوشش های امروزی بسیاری از جوانان، از درون جامعه سرچشمه گرفته و رشد یافته است. دنیای کنونی بصورت یک « دهکده جهانی» در آمده است جوامع همه در کنار هم قرار گرفته اند نمی توان در برابر اقتضات عصر جدید یعنی گسترش رسانه ای و فناوری اطلاعات ایستاد بلکه، باید تلاش کرد تک تک جوانان و کسانی که در معرض آسیب های تکنولوژی ارتباطات، هستند، واکسینه شوند، به این معنی که بدانند مسیری که در آن قرار دارند با هدف مورد نظر سازگار است یا خیر. چرا که در مقابل دنیای ارتباطات یک دیوار بلند کشید و مانع ورود امواج الکترونیکی و برقراری ارتباط با فرهنگهای دیگر شد.

بنابراین تنوع و کمال طلبی انسان در سنین مختلف وجود دارد و به همین خاطر افراد به سمت «مد»، سوق پیدا می کنند و حتی برخی براین باورند که دنیا در سیطره مد، قرار دارد. بنابراین آنچه در این وادی مهم است گم نکردن هویت است.

چالش «هویت» و «هویت یابی»

برخی روان شناسان گرایش به مدهای بیگانه را ناشی از عدم هویت یابی افراد می دانند. به تعبیر دیگر آنان در هویت یابی دچار مشکل شده اند یعنی نمی دانند که برای زندگی کردن؛ الزاماً شرایطی را باید گزینش و انتخاب کنند. به نظر می رسد این موضوع از عدم شناخت فرهنگ خودی نشأت می گیرد. زیرا هر گاه فرد با تمدن و فرهنگ اصیل و پیشینه خویش بیگانه شود به یک آشفتگی و «مسخ فرهنگی» دچار می شود.

با توجه به گسترش فناوری و رسانه و آماده شدن بستر تبادل فرهنگی در دهکده جهانی، تحقیقات نشان می دهد که این پدیده می تواند به « بحران هویت» دامن بزند. آلوین تافلر نویسنده و منتقد اجتماعی می نویسد: « تکنولوژی ماهواره ای و دیگر رسانه های جدید، فرهنگ ملی را از هم می پاشند» (مجله حدیث زندگی، ص 37). مسئله اجتماعی جامعه ما بویژه در

نسل جوان، عدم شناخت و درک هویت اجتماعی است که با تقلید کورکورانه از بیگانگان و خرده فرهنگ ها، از فرهنگ و اصالت خود فاصله گرفته و « عزت فرهنگی » خود را به فراموشی می سپارند.

افراد جامعه با الگوهای فراوان، متضاد و متنوع در مد و لباس مواجه اند که این امر آنان را هدف گرفته و هویت سازی آنها را با آسیب های جدی مواجه ساخته، بطوری که جوانان به ناهنجاری های رفتاری مانند بد پوشی، تابو شکنی، و ... روی می آورند. بنابراین باید از نقش هنر و زیبا شناختی فرهنگ اصیل و جذاب اقوام ایرانی در پوشش و استخراج الگوهای گوناگون در مد و لباس به دوستی استفاده کرد و به دنبال آن به تبادل فرهنگی در الگوی لباس ایرانی اسلامی دست پیدا کنیم.

نهادهای فرهنگی و طراحان مُد و لباس

در اینکه صرفاً از طراحان داخلی لباس انتظار داشته باشیم به تنهایی در راستای تولید و فروش الگوهای خود در زمینه پوشش ایرانی - اسلامی فرهنگ سازی کنند، راه به جایی نخواهیم برد بلکه این مهم نیازمند همکاری و هماهنگی سایر بخشها و نهادهای مختلف فرهنگی است. آگاهی و فرهنگ سازی مهمترین شیوه ای است که می تواند ذائقه قشرهای مختلف مردم که به مد گرایی دارند و بعضاً در این راستا کورکورانه مقلد بیگانگان هستند - را تغییر دهد و به سمت الگوهای سنتی و بومی کشور علاقه مند نماید.

آنچه مسلم است اینکه در طراحی ها باید از نقش بی بدیل هنر بهره گیری شود و با تنوع رنگ و شادابی در نوع لباسهایی که تولید می شود الگویی مناسب ایجاد و به بازار ارائه شود. طراحان لباس باید با مبانی روان شناختی طیف های مختلف جامعه آشنایی شده و به مد آفرینی همت بگذارند که لازمه این کار بکارگیری روش ها و اصول فنی مناسب در کار است.

مهندسی فرهنگ مد و لباس و زندگی به سبک ایرانی و اسلامی

واقعیت این است که الگوهای مغایر با فرهنگ ایرانی - اسلامی در جامعه رو به افزایش است وقتی میزان توانمندی و سطح فرهنگ افراد جامعه بویژه جوانان با فرهنگ دینی در حد قابل قبول قرار ندارد چگونه می توان به فرهنگ و زندگی به سبک ایرانی - اسلامی دست یافت؟ فرهنگ عفاف و حجاب روزه روز کمرنگ تر می شود و بازار تولید و عرضه البسه، پوشاک براساس طرحها و هویت ایرانی رضایت بخش نیست. بنابراین به نظر می رسد متولیان امر مد و لباس می باید به یک مهندسی فرهنگی در این حوزه دست بزنند و برای دستیابی به این هدف باید اقداماتی را سرلوحه امور قرار دهند.

تولید فکر و تأثیر گذاری فرهنگی بر جوانان و زنان

ارائه راهکارهای اجرایی توسط شورای فرهنگ عمومی در زمینه فرهنگ عفاف و حجاب

اوج گذاری، تبیین، تثبیت، اشاعه و هدایت الگوهای بومی و ملی

ترغیب مردم به پرهیز از انتخاب و مصرف الگوهای غیر مأنوس با فرهنگ و هویت ایرانی

باز مهندسی فرهنگ مد و سبک های پوششی ایرانی

آشناسازی مردم با فرهنگ اسلامی - ایرانی

طراحی لباس منطبق با فرهنگ اسلامی - ایرانی و سرمایه گذاری و حمایت از طراحان در این زمینه.

ایجاد تعامل میان جشنواره های مد و لباس و هنرمندان و ستاره های سینما بعنوان مراجع صدور مد و لباس

ایجاد ساختار مناسب برای سازماندهی مثلث طراحی - تولید و توزیع البسه

بنابراین برای تحقق منویات رهبر معظم انقلاب اسلامی در ارائه سبک زندگی اسلامی در جهت تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی بایستی فضایی ایجاد شود که «برند سازی» شکل گرفته و طراحیهای خلاقانه و نو متناسب با فصول اول و دوم سال متناسب با شاخص ها و استانداردهای اسلامی و ایرانی فرصت ظهور و بروز پیدا کنند. این مسئله می تواند زمینه تعامل و همکاری و در نتیجه صادرات البسه ایرانی به سایر کشورها را نیز فراهم کرده و در پی آن برای طراحان مد و لباس یک اشتغال پایدار ایجاد نماید.

وجود اقوام کهن و گوناگون ایرانی در کشور زمینه بالقوه مناسبی برای تولید و ارائه طرحهای مختلف لباس را فراهم می کند که متأسفانه از این ظرفیت استفاده نشده است. براین اساس می توان با احیای سنت های قدیمی علاوه بر حفظ فرهنگ اصیل ایرانی به ارائه یک الگوی منطبق با شاخص های فرهنگ عمومی و شئون اسلامی در شأن مردم بزرگوار کشور دست یافت.

نتایج و پیشنهادها

ترویج پوشش ایرانی - اسلامی ؛ و تداوم برگزاری همایش های حجاب و پوشش اسلامی، جشنواره های مد و لباس اسلامی - ایرانی و همینطور تعامل بین آنها بعنوان نقطه آغازین ساماندهی مد و لباس در نقاط مختلف کشور یک ضرورت انکار ناپذیر است.

اجرای طرح سامان دهی مد و لباس از طریق هدایت بازار تولید و عرضه البسه مطابق با الگوهای داخلی و فرهنگ و هویت ایرانی می تواند مردم را از انتخاب الگوهای بیگانه و غیر مأنوس منصرف نماید.

وزارتخانه ها و دستگاههای دولتی تمهیداتی برای خرید پارچه ایرانی و البسه تولیدی منطبق با الگوهای ایرانی اسلامی به کارکنان خود ارائه دهند

وزارت آموزش و پرورش می تواند لباس متحد الشکل دانش آموزان را به طراحان برجسته لباس و مد کشور سفارش دهد تا بر پایه معیارهای فرهنگ سنتی و تلفیق المان های فرهنگی، لباسی زیبا و متناسب با شرایط جامعه امروز تولید و عرضه نمایند

ایجاد تعامل و هم افزایی بیان فعالین بخش دولتی و خصوصی در زمینه صنعت مد و لباس

کالبد شکافی همه جانبه تحویل مد و لباس در کشور یک موضوع پیچیده و در عین حال حیاتی است که باید از مدارس آغاز و با مشارکت همه نهادهای فرهنگی و تربیتی دنبال شود

ارائه الگوی پوشش مناسب مبتنی بر هنر و تمدن اسلامی - ایرانی به مردم به ویژه جوانان؛ بسیار آسان تر از مبارزه با بد پوشی و بدحجابی در جامعه است

ساماندهی مد و لباس اسلامی - ایرانی در راستای ارائه سبک زندگی اسلامی ایرانی می تواند تحقق بخش منویات مقام معظم رهبری در این خصوص می باشد

آگاه سازی بهترین شیوه مقابله با تقلید کورکورانه مدگرایان از فرهنگ پوشش و الگوهای غربی است و این امر می تواند از خانواده شروع و از طریق مدارس ، نهاد های فرهنگی و تربیتی تداوم یابد

ظرفیت فرهنگ اقوام مختلف کهن ایرانی که متأسفانه رو به فراموشی است، در مقوله مد و لباس می تواند دستمایه گرانبهایی برای طراحان مد و لباس و دست اندر کاران صنعت پوشاک و نساجی کشور باشد ، نمونه بارز آن البسه قوم اصیل بختیاری است

معرفی برند (برند سازی) ، ارائه نمونه طرحهای جدید و تشکیل و هنرمندانه از پوشاک فصل اول و دوم سال متناسب با الگوهای ایرانی اسلامی

برای کشف استعدادها و خلاقیت ها یک ساختار مناسب برای طراحی - تولید پوشاک کشور ایجاد شود

